

بانک گردش های چرخ

روزگار تصنیف در شعر و موسیقی ایرانی

مهدی قدیری

فهرست کتابخانه ملی

- سرشناسه : قدیری، مهدی، ۱۳۴۹ -
- عنوان و نام پدیدآور : بانگ گردش‌های چرخ : روزگار تصنیف در شعر و موسیقی ایرانی / مهدی قدیری.
- مشخصات نشر : تکاب: نبض زمان، ۱۴۰۰.
- مشخصات ظاهری : ۱۷۳ ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
- شابک : ۱۲۰۰۰۰ ریال: 4-7-95249-978-622
- وضعیت فهرست نویسی : فیبا
- یادداشت : کتابنامه.
- عنوان دیگر : روزگار تصنیف در شعر و موسیقی ایرانی.
- موضوع : موسیقی -- ایران -- تاریخ و نقد
Music -- Iran -- History and criticism
ترانه‌های ایرانی -- تاریخ و نقد
Songs, Iranian -- History and criticism
موسیقی -- شعر
Music -- Poetry
موسیقی و ادبیات
Music and literature
ترانه‌سرایان ایرانی
Lyricists -- Iran
ML۳۲۲
- رده بندی کنگره : ۸۹۷۳۹
- رده بندی دیویی : ۸۶۹۵۳۱
- شماره کتابشناسی ملی : ۸۶۹۵۳۱
- اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیبا

مدیر مسئول: زهره دریانی - تکاب

تلفن: ۰۴۴-۴۵۵۳۰۱۶۱ *** ۹۹ @Daryaei

پست الکترونیکی: nabzezaman97@yahoo.com

عنوان کتاب:	بانگ گردش‌های چرخ
مؤلف:	مهدی قدیری
ناشر:	نبض زمان - تکاب
صفحه آرای:	انتشارات نبض زمان
طراحی جلد:	سلمان قدیری
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۹۵۲۴۹-۴-۷
شمارگان:	۱۰۰۰ جلد
طراحی جلد:	سلمان قدیری
نوبت چاپ:	اول ۱۴۰۰
قیمت:	۱۲۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است و هرگونه کپی‌برداری
منوط به اجازه‌ی کتبی از نویسنده می‌باشد

فهرست مندرجات

دبیاجه ۵

-۱-

الف - مقدمه ۶

ب - محور پژوهش ۹

-۲-

مروری بر پژوهش‌های تصنیف و شعر و موسیقی در ایران ۱۲

-۳-

مفهوم و تاریخچه موسیقی ۱۶

الف. ریشه و واژه موسیقی ۱۶

ب. کلیاتی در مورد موسیقی ۱۷

ج. تعاریف موسیقی ۱۸

د. موسیقی، شعر، رقص ۲۰

هـ. سماع صوفیانه ۲۱

و. موسیقی اقوام ۲۲

ز. هوش موزون ۲۷

ح. پیدایش تصنیف و موسیقی از دیدگاه بزرگان ایرانی ۲۸

ط. واژه خنیاگری ۳۲

ی. اسطوره، موسیقی، فلسفه ۳۳

-۴-

پیشینه شعر و موسیقی و تصنیف در ایران باستان ۳۸

۱- زبان‌های ایرانی ۳۹

۲- ایلام ۴۰

۳- ماد ۴۱

۵- سلوکیان و اشکانیان ۴۵

۶- شعر و تصنیف در دوره ساسانی ۴۶

-۵-

پیوند شعر و موسیقی و تصنیف ۵۶

الف - پیوند شعر و موسیقی و تصنیف ۵۶

ب - گروه موسیقایی ۶۲

هماهنگی صوتی ۶۶

تکرار ۶۶

واچ‌آرایی ۶۷

۶۸	تصدیر
۶۸	جناس

-۶-

۶۹	تأثیر شعر و موسیقی و تصنیف
۷۰	الف) داستان مرگ شب‌دیز
۷۱	ب) تصنیف «بوی جوی مولیان»

-۷-

۷۳	تحولات لغوی و اصطلاحی تصنیف
۷۳	الف - نگاهی به تحول تصنیف در ایران
۷۳	ب - پیدایش تصنیف
۷۵	ج - تصنیف:
۷۷	قول و غزل
۷۸	غزل
۷۹	قول مرصع
۸۰	بیشرو
۸۰	صوت
۸۱	نقش
۸۱	عمل
۸۲	(تصنیف کار عمل) باغ نظر
۸۲	چامه
۸۲	تشبیه عجم
۸۳	کل النغم
۸۳	کل الضروب
۸۳	کلیات
۸۴	نوبت زدن
۸۵	هوایی
۸۵	ضربی
۸۵	رباعی
۸۵	ترانه

-۸-

۸۸	شعر و موسیقی و تصنیف در دوره اسلامی
۹۳	الف - ادبیات عامیانه
۹۵	ب - دقیقی توسی
۹۶	ج - رودکی
۹۷	د - متوجهری دامغانی

هـ- نظامی	۹۸
و- حکیم عمر خیام	۹۹
ز- خاقانی و موسیقی	۱۰۰
ح- سعدی	۱۰۱
ط- حافظ	۱۰۲
ی- مولوی	۱۰۴
ک- امیر خسرو دهلوی	۱۰۵

-۹-

شعر و تصنیف دوره مشروطه یا عصر بیداری	۱۰۶
الف- عوامل منجر به مشروطیت	۱۰۶
ب- شعر گذشته و حال (زبان عامیانه و تصنیف)	۱۰۹
ج- ویژگی‌های شعر این دوره	۱۱۱
د- وجوه نو طرازی	۱۱۴
در حوزه زبان شعر	۱۱۴
در حوزه تخیل	۱۱۶
در حوزه شکل و ساخت فنی	۱۱۶
تصنیف شعر نیمایی قاصدک	۱۱۷
تصنیف‌های نمونه	۱۱۸
در حوزه اندیشه و مضمون	۱۱۹
وطن	۱۱۹
تصنیف‌های نمونه وطنی	۱۲۰
آزادی	۱۲۲
تصنیف دختران سیروس (ملک الشعراى بهار)	۱۲۳
تصنیف ای پری رو (ملک الشعراى بهار)	۱۲۳
تصنیف ماهور (ملک الشعراى بهار)	۱۲۴
قانون	۱۲۵
تعلیم و تربیت نوین	۱۲۵
توجه به علوم و فنون جدید	۱۲۶
نقد ادبی اصول اخلاقی کهن	۱۲۷
مبارزه با خرافات مذهبی	۱۲۷
تصنیف در دوره مشروطه	۱۲۷
تصنیف خوانی	۱۲۹
تصنیف نیشابورک	۱۳۰
تصنیف قدیمی ابن حسام هروی	۱۳۰
تصنیف شاه مراد خوانساری	۱۳۱
تصنیف لطفعلی خان	۱۳۱

دیباچه

هر آن کو نام لیلی کردی آغاز بر مجنون همی عاقل شدی باز
اگر جز نام لیلی یاد کردی شدی دیوانه و فریاد کردی

حمد شایان و شکر بی پایان، سامع الاصواتی را سزااست که نغمه سرایان خوش آواز و سرودگویان عراق و حجاز، در چهارگاه جهان و حصار دوران، از تاجیک و ترک، به نواهای کوچک و بزرگ که در خارابی دل شرر زند و در دل خارا اثر کند. بیاتاً و ظلولاً به وصف کمالش مترنم‌اند و به نعمت جلالش، متنعم.

عشاق وار در هر نهفت و آشکار، مویه‌کنان شور عشقش بر سردارند و به گدایی درش، بر شه ناز آرند. به راستی با حبّ او مؤالفند و با غیر او مخالف، به غلبات هوای شوقش مغلوبند و به جلوات آثار عشقش مجذوب.

عشاق حجاز و نغمه سنجای عراق از کوچک و از بزرگ، در بزم وفاق
گردند مؤالف چو به هم درفکنند ز نوای عشق او در آفاق

و مغنیان رامتین چنگ و خنیاگران نکیساهنگ، چنگ آسا پشت به عبادتش خم ساخته‌اند و تنبورسان، دل از غیر پرداخته به مقام طاعتش چون دلف حلقه به گوشند و از خوف مخالفش مانند بریط به خروش. با مهر او چون نی بر هر بندی سازی دارند و با محبت او، به هر تازی از رشته جان، آوازی.

آن زمزمه و نوای نی را دم از اوست
در تار طرب، نغمه زیر و بم از اوست
در دایره بندگی‌اش همچون چنگ
یکسر همه را پشت عبادت خم از اوست^۱